

Dr. Öğr. Üyesi Elif Selen BATIGÜN

**TÜRK HUKUKUNDA
YABANCI GERÇEK KİŞİLERİN
MİRAS HAKKI**

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	VII
ÇALIŞMA KONUSUNUN TAKDİMİ VE SINIRLANDIRILMASI.....	IX
KISALTMALAR.....	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MİRAS HAKKINA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

I. MİRAS VE MİRAS HAKKI KAVRAMLARI.....	7
A. MİRAS KAVRAMI VE MİRAS HUKUKUNUN KONUSU	7
B. MİRAS HAKKI KAVRAMI VE TANIMI.....	10
II. MİRAS HAKKININ TARİHSEL GELİŞİMİ.....	12
III. MİRAS HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ	17
A. MİRAS HAKKININ TEMEL HAK OLARAK KORUNMASI...17	
1. Türk Anayasa Hukuku Bakımından.....	17
2. Uluslararası Hukuk Bakımından	20
a. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı Çerçevesinde Miras Hakkı	20
b. Diğer Uluslararası Belgelerde Miras Hakkı	28
B. MEDENİ BİR HAK OLARAK MİRAS HAKKI	29
IV. MİRAS HAKKININ DİĞER HAK VE KURUMLARLA İLİŞKİSİ ..31	
A. MİRAS HAKKININ MALVARLIKSAL YÖNÜ: MÜLKİYET HAKKIYLA OLAN İLİŞKİSİ.....	31
B. MİRAS HAKKININ AİLEVİ YÖNÜ: AİLE KURUMUYLA İLİŞKİSİ.....	36

V. MİRAS HAKKININ KAPSAMI.....	38
A. MİRAS HAKKININ KAPSAMININ BELİRSİZLİĞİ SORUNU VE MİRAS HAKKININ KAPSAMININ BELİRLENMESİNDE İLERİ SÜRÜLEN GÖRÜŞLER.....	38
B. MİRAS HAKKININ MİRASBIRAKAN YÖNÜNDEN GÖRÜNÜMÜ: ÖLÜME BAĞLI TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜ..	43
1. Ölüme Bağlı Tasarruf Özgürlüğü Kavramı	43
2. Ölüme Bağlı Tasarruf Özgürlüğünün TMK Kapsamındaki Görünümü: Tasarruf Özgürlüğü	45
a. Genel Olarak	45
b. Ölüme Bağlı Tasarruf Kavramı	46
c. Ölüme Bağlı Tasarruf Özgürlüğünün Kullanılması.....	47
(a) Tasarruf Özgürlüğünün Şahsen ve Bizzat Kullanılması.....	47
(b) Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunma Ehliyeti	50
(c) Ölüme Bağlı Tasarrufların Şekli	54
d. Ölüme Bağlı Tasarruf Özgürlüğünün Maddî Kapsamı ve Sınırları	57
(a) Tasarruf Edilebilir Kısım ve Saklı Pay.....	57
(b) Saklı Pay Korumasının İstisnası Olarak Mirasçılıktan Çıkarma.....	63
(c) Ölüme Bağlı Tasarrufun İçeriğine İlişkin Sınırlar: Ölüme Bağlı Tasarrufların İçeriğinin Hukuka ve Ahlaka Aykırılığı	67
e. Ölüme Bağlı Tasarruflara İlişkin Hukukî Koruma ve Yaptırımlar	73
(a) Tenkis.....	73
(b) Ölüme Bağlı Tasarruflarda Hükümsüzlük ve İptal	75
f. Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu	78
g. Sınırlandırmanın Değerlendirilmesi.....	81
C. MİRAS HAKKININ MİRASÇI YÖNÜNDEN GÖRÜNÜMÜ: MİRAS İNTİKALİ	83

1. Miras İntikali Kavramı.....	83
2. Miras İntikalinin TMK'daki Görünümü	86
a. Genel Olarak	86
b. Mirasın İntikaline Hâkim İlkeler.....	87
(a) Külli Halefiyet İlkesi	87
(b) Mirasın Kendiliğinden ve Kanun Gereğince Kazanılması İlkesi.....	88
c. Mirasın Açılması.....	89
(a) Genel Olarak	89
(b) Mirasın Açıldığı An	90
(c) Mirasın Açıldığı Yer.....	91
d. Mirasçı veya Vasiyet Alacaklısı Olmanın Şartları	92
(a) Mirasın Açıldığı Anda Sağ Olmak.....	92
(b) Hak Ehliyeti Şartı	93
(c) Mirastan Yoksun Olmamak.....	94
e. Mirasın Kazanılması	96
(a) Genel Olarak	96
(b) Yasal ve Atanmış Mirasçıların Durumu	97
(c) Mirasın Kazanılmasının Başlıca Sonuçları	98
f. Terekenin Korunması ve Mirasçılık Sıfatının İspatı	99
(a) Terekenin Korunmasına İlişkin Önlemler	99
(b) Mirasçılık Belgesi.....	100

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI KAVRAMI VE TÜRK HUKUKUNDA YABANCILARIN MİRAS HAKKININ SÜJESİ OLMASI

I. YABANCI KAVRAMI	105
A. YABANCI KAVRAMINA İLİŞKİN YAKLAŞIMLAR	105
B. TÜRK HUKUKUNDA YABANCI KAVRAMI	109

1. Yabancı Kavramının Kanunî Çerçevesi.....	109
2. Yabancılığın Belirlenmesinde Türkiye’de Bulunma Unsurunun Rolü.....	110
C. GERÇEK KİŞİ YABANCILARA TANINAN STATÜLER.....	113
1. Genel Olarak.....	113
2. Vatandaşlık Durumları Bakımından Yabancılar	115
a. Yabancı Ülke Vatandaşları	115
b. Çifte veya Çoklu Vatandaşlığa Sahip Kimseler.....	116
c. Vatansız Statüsü.....	117
3. Uluslararası Koruma Hukukuna Ait Statülere Sahip Yabancılar.....	121
a. Mülteci Statüsü	122
b. Şartlı Mülteci Statüsü	125
c. İkincil Koruma Statüsü	127
4. Geçici Koruma Statüsü	130
5. Göçmenler.....	132
6. Özel Statülü Yabancılar	136
II. YABANCILARIN MİRAS HAKKINDAN YARARLANMASINA İLİŞKİN GENEL ESASLAR	140
A. EŞİTLİK ESASI	142
1. Genel Olarak.....	142
2. Yabancılar Bakımından Eşitlik Esasının Sınırları: Anayasa m. 16	146
3. Eşitlik Esasının Yabancıların Miras Hakkı Bakımında Uygulanması.....	151
B. KARŞILIKLILIK ESASI.....	152
1. Karşılıklılık Kavramı ve Türleri	152
2. Karşılıklılık Esasının Yabancıların Miras Hakkı Bakımından Uygulanması	155
C. EN ÇOK GÖZETİLEN ULUS KAYDI.....	157
1. Genel Olarak.....	157

2. En Çok Gözetilen Ulus Kaydının Yabancıların Miras Hakkı Bakımından Uygulanması	158
D. MUKABELE-İ BİLMİSİL (KARŞI İŞLEM) ESASI.....	159
1. Genel Olarak	159
2. Mukabele-i Bilmişil Esasının Yabancıların Miras Hakkı Bakımından Uygulanması	161
E. KAZANILMIŞ HAKLARA SAYGI ESASI	161
1. Genel Olarak	161
2. Kazanılmış Haklara Saygı Esasının Yabancıların Miras Hakkı Bakımından Uygulanması	163

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİRAS HAKKININ YABANCI

MİRASBIRAKAN YÖNÜNDEN

GÖRÜNÜMÜ: ÖLÜME BAĞLI TASARRUF

ÖZGÜRLÜĞÜ

I. YABANCI MİRASBIRAKANIN ÖLÜME BAĞLI TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜNÜN HUKUKÎ ÇERÇEVESİ.....	165
II. KANUNLAR İHTİLÂFI HUKUKU BAKIMINDAN ÖLÜME BAĞLI TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN TEMEL MESELELER.....	167
A. YABANCILIK UNSURU	167
1. Genel Olarak	167
2. Miras İlişkileri Bakımından Yabancılik Unsuru	169
3. Ölüme Bağlı Tasarruflar Bakımından Yabancılik Unsuru	172
B. VASIFLANDIRMA	173
1. Genel Olarak	173
2. Ölüme Bağlı Tasarruf Özgürlüğü Bakımından Vasıflandırma	177
a. Ölüme Bağlı Tasarrufun Esası ve Hükümleri	179
b. Ölüme Bağlı Tasarruf Ehliyeti	181

c. Ölümle Bağlı Tasarrufun Şekli.....	182
d. Ölümle Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve İptali	185
3. Vasıf İhtilâfı Doğurabilecek Bazı Meseleler	188
a. İrade Sakatlığının Ehliyete mi Maddî Geçerliliğe mi İlişkin Olduğu	189
b. Türk Hukukunda Düzenlenmeyen Bazı Ölümle Bağlı Tasarruf Türleri	190
C. ÖN MESELE	194
1. Genel Olarak	194
2. Ölümle Bağlı Tasarruf Özgürlüğü Bakımından Ön Mesele....	197
D. ATIF.....	199
III. ÖLÜME BAĞLI TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜNÜN KAPSAMINDAKİ MESELELERE UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	204
A. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFUN ESASI VE HÜKÜMLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	204
1. MÖHUK m. 20(1)'e İlişkin Genel Esaslar	204
2. MÖHUK m. 20(1)'in Uygulanması	206
a. Miras Statüsünün Belirlenmesinde Sistemler.....	207
b. MÖHUK m. 20(1)'de Benimsenen Bağlama Düzeni	210
B. ÖLÜME BAĞLI TASARRUF EHLİYETİNE UYGULANACAK HUKUK	215
C. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ŞEKLİNE UYGULANACAK HUKUK	216
1. Miras Sözleşmesinin Şekline Uygulanacak Hukuk.....	216
2. Vasiyetnamenin Şekli Geçerliliğine Uygulanacak Hukuk.....	219
3. İki Taraflı Konsolosluk Anlaşmaları Uyarınca Ölümle Bağlı Tasarrufların Şekline Uygulanacak Hukuk	223
IV. YETKİLİ YABANCI HUKUKUN UYGULANMASI VE TÜRK HUKUKUNUN MÜDAHALE MEKANİZMALARI.....	224
A. KAMU DÜZENİ MÜDAHALESİ	224
1. Kamu Düzeni Müdahalesinin Genel Esasları.....	224

2. Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunma Özgürlüğü Bakımından Kamu Düzeni Müdahalesi.....	228
a. Yabancı Hukukun Ölüme Bağlı Tasarrufta Bulunma Özgürlüğü Tanımaması.....	228
b. Yabancı Hukukun Ölüme Bağlı Tasarruf Özgürlüğünün Kullanılmasında Temsil Yasağından Ayrılması	229
c. Yabancı Hukukun Saklı Paya İlişkin Düzenleme İçermemesi veya Yabancı Hukukun Saklı Paya İlişkin Düzenlemelerinin Türk Hukukundan Farklı Olması.....	231
(a) Karşılaştırmalı Hukukta Saklı Pay ve Aile Koruma Modelleri	231
(b) Türk Kamu Düzeni Müdahalesi Kapsamında Değerlendirme	235
i. Yabancı Hukukta Saklı Pay Kurumunun Kabul Edilmemesi	236
ii. Yabancı Hukukta Saklı Pay Oranlarının Türk Hukukuna Göre Daha Düşük Olması	241
iii. Yabancı Hukukun Saklı Payı Mirasbırakanın Tasarruf Özgürlüğünü Aşırı Ölçüde Sınırlandıracak Biçimde Düzenlemesi	243
d. Ölüme Bağlı Tasarrufun İçeriğinin Hukuka veya Ahlâka Aykırılığı Nedeniyle Kamu Düzeni Müdahalesi .	244
e. Ölüme Bağlı Tasarrufun İçeriğinin Millî veya Kamusal Menfaatlere Aykırı Olması	247
f. Mirasçılıktan Çıkarmaya İlişkin Yabancı Hukuk Düzenlemelerinin Türk Hukukundakilerden Farklı Olması	248
g. Ölüme Bağlı Tasarrufun Geçersizliğine Bağlanan Farklı Yaptırımlar.....	250
B. KANUNA KARŞI HİLE.....	252
C. DOĞRUDAN UYGULANAN KURALLAR.....	254

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MİRAS HAKKININ YABANCI MİRASÇI
YÖNÜNDEN GÖRÜNÜMÜ: MİRASIN
İNTİKALİ

I. YABANCI MİRASÇININ TEREKE MALVARLIĞI DEĞERLERİ BAKIMINDAN TABİ OLDUĞU YABANCILAR HUKUKU REJİMİ.....	261
A. TÜRKİYE'DE BULUNAN TAŞINMAZLAR BAKIMINDAN YABANCI MİRASÇININ HUKUKİ DURUMU.....	261
1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde.....	261
2. Lozan Barış Antlaşması Dönemi.....	266
3. 1924-1934 Yılları Arasındaki Dönem	267
a. Genel Olarak	267
b. En Çok Gözetilen Ulus Kaydının Uygulanması	268
4. 1934-2003 Tarihleri Arasındaki Dönem	269
a. Genel Olarak	269
b. Tapu Kanunu m. 35'e Göre Öngörülen İlk Şart: Karşılıklılık Esası	271
(a) Karşılıklılığın Türü ve Kapsamı.....	271
(b) Karşılıklılık Esasının Miras Hakkına Etkisi	278
(c) AİHM İçtihatları Doğrultusunda Karşılıklılık Şartının Değerlendirilmesi	291
c. Tapu Kanunu m. 35'e Göre Öngörülen İkinci Şart: Edinim Talebinin Kanunlarda Öngörülen Sınırlayıcı Hükümlere Uygun Olması	294
(a) Diğer Kanunlardaki Hükümler.....	294
i. 442 Sayılı Köy Kanunu.....	295
ii. 2565 sayılı Askerî Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu.....	297
iii. 1062 sayılı Hudutları Dâhilinde Tebaamızın Emlakine Vaziyet Eden Devletlerin	

Türkiye'deki Tebaaları Emlakine Karşı Mukabele-i Bilmisil Tedabiri İttihazı Hakkında Kanun	298
(i) 1062 Sayılı Kanun'un Uygulamaları.....	298
(ii) 1062 Sayılı Kanun'a Dayanan Tedbirlerin Suriye Uyruklu Kişinin Mirasçılık Sıfatı Üzerindeki Etkisi	301
(iii) 1062 Sayılı Kanun'a Dayanan Tedbirlerin Suriye Uyruklu Mirasbırakandan Türk Vatandaşı Mirasçıya İntikale Etkisi	303
iv. 3303 sayılı Taşkömürü Havzasındaki Taşınmaz Malların İktisabına Dair Kanun	306
(b) Tapu Kanunu m. 36'daki Sınırlamalar	306
(c) Tapu Kanunu m. 37 Uyarınca Miras İntikal İşlemlerinde Aranılan Belgeler.....	308
(d) Miras Yoluyla Edinilen Taşınmazlardan Elde Edilen Gelir ve Satış Bedellerinin Yurt Dışına Transferi	308
5. 2003–2012 Tarihleri Arasındaki Dönem	310
a. 4916 Sayılı Kanun'la Yapılan 2003 Değişikliği.....	310
(a) Genel Olarak	310
(b) Tapu Kanunu m. 35(1) Uyarınca Aranılan İlk Şart: Karşılıklılık.....	312
(c) Tapu Kanunu m. 35(1) Uyarınca Aranılan İkinci Şart: Kanunî Sınırlamalara Uyulması.....	314
(d) İntikal ve Tasfiye	317
b. 5444 Sayılı Kanun'la Yapılan 2005 Değişikliği.....	320
(a) Genel Olarak	320
(b) Tapu Kanunu m. 35 Uyarınca Aranılan İlk Şart: Karşılıklılık.....	323
(c) Tapu Kanunu m. 35 Uyarınca Aranılan İkinci Şart: Kanunî Sınırlamalara Uyulması.....	325
(d) İntikal ve Tasfiye	326

c. 5782 Sayılı Kanun'la Yapılan 2008 Değişikliği.....	327
6. 2012'den İtibaren Uygulanan Rejim	328
a. Genel Olarak	328
b. Tapu Kanunu m. 35(1) Uyarınca Aranan Şartlar	332
(a) Yabancı Gerçek Kişinin Vatandaşlığı Yönünden Şart	332
i. Genel Olarak	332
ii. Tapu Kanunu m. 35'te Yer Alan Esasların Dışında Tutulan ve Türk Vatandaşlarıyla Aynı Koşullarda Miras Yoluyla Taşınmaz Edinebilecek Yabancılar	335
(b) Taşınmazın Yüzölçümüne ve Miktarına İlişkin Sınırlamalar	341
(c) Tapu Kanunu m. 35 Dışında Diğer Kanunî Sınırlamalara Uyulması	342
(d) Mirasçılık Belgesi.....	345
c. İntikal ve Tasfiye	350
7. Yabancıların Miras Yoluyla Taşınmaz Edinimine İlişkin Tapu Kanunu Hükümlerinin Zaman Bakımından Uygulanması.....	352
B. TÜRKİYE'DE BULUNAN TAŞINMAZLAR DIŞINDAKİ MALVARLIĞI DEĞERLERİ HAKKINDA YABANCI MİRASÇININ HUKUKİ DURUMU.....	358
II. KANUNLAR İHTİLÂFI KURALLARI DAHİLİNDE YABANCI MİRASÇININ MİRAS İNTİKALİ	360
A. KANUNLAR İHTİLÂFI HUKUKU BAKIMINDAN MİRASIN İNTİKALİNE İLİŞKİN TEMEL MESELELER.....	360
1. Genel Olarak	360
2. Mirasın İntikalinin Vasıflandırılması.....	361
3. Mirasın İntikalinde Ön Mesele.....	365
B. MİRASÇILIK SIFATI VE MİRAS PAYLARININ BELİRLENMESİNE UYGULANACAK HUKUK.....	367
C. MİRASÇILIK BELGESİNİN DÜZENLENMESİNE UYGULANACAK HUKUK	368

D. MİRASÇISIZ TEREKEYE İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEME.....	370
E. MİRASIN AÇILMASI SEBEPLERİNE VE İKTİSABINA UYGULANACAK HUKUK.....	373
1. Genel Olarak	373
2. Mirasın Açılması Sebeplerine Uygulanacak Hukuk.....	374
3. Mirasın İktisabına Uygulanacak Hukuk	375
F. MÖHUK m. 20(1) İLE m. 20(2)'NİN BİRLİKTE UYGULANMASININ YABANCI MİRASÇI BAKIMINDAN SONUÇLARI.....	378
G. MÖHUK m. 20 İLE YABANCILAR HUKUKUNDAN KAYNAKLANAN SINIRLAMALAR ARASINDAKİ İLİŞKİ..	379
H. YETKİLİ YABANCI HUKUKUN UYGULANMASI VE TÜRK HUKUKUNUN MÜDAHALE MEKANİZMALARI ...	382
1. Kamu Düzeni Müdahalesi.....	382
2. Doğrudan Uygulanan Kurallar	385
SONUÇ	391
KAYNAKÇA.....	399